

✂ MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

ERSCHEINT JEDEN SONNTAG. ✂

ELŐFIZETSI ÁRA
 „JÓ SZERENCSE” MELLÉKLETTEL EGYÜTT
 EGÉSZ ÉVRE 12.— K. | NEGYED ÉVRE 3.— K.
 FÉLÉVRE 6.— K. | EGYES SZÁM —.60 K.

FŐSZERKESZTŐ:
 DR. BISCHITZ BÉLA.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
 BUDAPEST, IV. (BELVÁROS), MOLNÁR-UTCA 33
 TELEFON 108—00.
 HIRDETÉSEK 1111. SZÁMÍTÁSSAL DÍJSZABÁS SZERINT.

Közlemények átvételét csakis a forrás megnevezésével engedjük meg.

Az aranylopások.

Régóta hangzik a panasz a bányavállalatok részéről lopják az aranyat. Lopják a legszigorubb és embertelen ellenőrzés dacára s egyik-másik társulat százezrekben állapítja meg évi kárát. Végre összefogtak a bányavállalatok és az állam segédelmével akarják a lopásokat megakadályoztatni.

A Magyar Bánya- és Kohóvállalatok Egyesületének meghívására a hazai aranybányák, valamint az aranybányászat és az aranybeváltás körül érdekelt hatóságok képviselőinek nagyszámu részvételével az egyesület helyiségeiben július 8-án értekezletet tartottak a bányákban előforduló aranylopások, valamint az aranylopások megakadályozására teendő intézkedések tárgyában. Az értekezletet az egyesület távollevő elnöke, Chorin Ferenc főrendiházi tag helyett Lázár Pál ügyvivő-igazgató nyitotta meg. Megnyitó-beszédében rámutatott arra, hogy a hazai aranybányászat hanyatlásának egyik legfőbb oka a bányákban előforduló aranylopások, amelyek ellen a bíróságok a bányáknak ugyszólván semmi védelmet sem nyújtanak. Így legutóbb is a bíróság fölmentett egy bányatisztet, akinek a zsebében lopott aranyat találtak, azzal a megokolással, hogy az arany véletlenül eshetett a zsebébe. Éppen erre való tekintettel az aranybánya-vállalatok részletes memorandumot dolgoztak ki az aranylopás dolgában s ebben egyrésztől fokozott védelmet kérnek az arany-tolvajok ellen, másrésztől konkrét javaslatokat tesznek arra nézve, hogy mily módon lehetne az előforduló visszaéléseket és különösen az arany-tolvajok orgazdájának üzelmeit gyökeresen orvosolni. Ennek a

memorandumnak tárgyalására hívta össze az egyesület az érdekelteket s a memorandumot azután a fölmerült javaslatokkal együtt áteszik az Országos Bányászati és Kohászati Egyesülethez s azután a két bizottság által kiküldendő közös bizottság fogja végleges szövegét megállapítani. Az értekezlet azután megkezdte a memorandum részletes tárgyalását, amelynek során különösen az aranybeváltás monopolizálására vonatkozó javaslat adott alkalmat beható és a kérdést minden oldalról megvilágító vitára. A vita során felszólaltak a többi között Topscher Samu m. kir. főbányatanácsos, a főfémjelző hivatal főnöke, Schuber Ede bányatanácsos, a körmöczbányai pénzverő-intézet főnöke, Pfeffer Aladár főbányabiztos Abrudbányáról, Litschauer Lajos, az Országos Bányászati és Kohászati Egyesület titkára, Knöpfler Gyula bányatanácsos, dr. Buchdrucker Lénárt és Razovics József bányagazgatók. Az értekezlet egyhangulag kimondotta, hogy az aranybányászatnál elhárapódzott visszaélések megakadályozására föltétlenül szükséges az aranybeváltás szabályozása és ebben a tekintetben elsősorban a beváltásnak az állam által való monopolizálása mutatkozik szükségesnek, amely mellett a bányatársaságok képviselői foglaltak állást. A monopolizálás kérdésének részletes megvitatását az értekezlet a kiküldendő közös bizottságra bízta, majd részletesen letárgyalta és magáévé tette az előterjesztett memorandumot. Végül az értekezlet a közös bizottságba Lázár Pált, Buchdrucker Lénárt és Razovics József bányagazgatókat és Topscher Samu főbányatanácsost küldötte ki.

* * *

„Palace Szálloda“ Budapest, VIII., Rákóczi-ut 43.

A szálloda éttermeiben esténként kolozvári Pongrácz Lajos hangversenyez. Elsőrendű magyar és francia konyha. Elsőrendű borok.

UNTERREINER JÁNOS volt alsótátrafűredi vendéglős vezetése mellett.

Concedáljuk, hogy az aranybányászat hanyatlását részben az elharapódzott aranylopások is előidézhették és hogy a lopások megakadályozásának problémája égetően aktuális. De nem helyeselhetjük, azon elméleti módokat, melyeket az értekezleten ajánlottak a lopások csökkentésére. Megnyugodva vesszük tudomásul, hogy a Bányászati és Kohászati Egyesület útján a vidéki gyakorlati embereknek is alkalmuk lesz hozzászólni a kérdéshez.

Bár nem vagyunk gyakorlati emberek, keveset éltünk a bányászok között, de arról meg vagyunk győződve, hogy az aranylopást közvetlen uton, a beváltás megnehezítésével nemhogy megakadályozni nem lehet, de még csak csökkenteni sem. Tegyük fel, hogy visszaállítják az 1856. évi nyiltparacsccsal eltörölt állami beváltó monopóliumot, ez esetben valószínűleg csak azok váltanak be az aranyat, akik jogos uton jutottak hozzá; de ki hiszi el, hogy a lopott arany a monopólium behozatalával a tolvajok és orgazdák zsebeiben menten értéktelen és haszontalan ólomvá változnék, mihez fogna az a szerencsétlen orgazda, aki néhány kiló aranyat vásárolt össze potom áron, ha az állam kegyesen be nem váltja?

Vajjon elhajtja-e, mint értéktelen dolgot a mai közlekedési és postai viszonyok mellett, hogy a büntetés elől meneküljön? Sokkal kisebb és értékesebb az az arany, sokkal nagyobb a kereslete, semhogy a finánc árgus-szemét könnyűszerrel el nem kerülné a csempésztett arany. Nem dohányról van itt szó, amelyből legalább egy szénásszekérre valót volna csak érdemes a hetedik vármegyébe, vagy a határon át csempészni.

De miért a monopóliumra gondolnak elsősorban az illetékes körök, mikor van a lopások megakadályozásának egy másik hathatós módja is, amelyre a gyakorlat emberei ismételtelen rámutattak: az ellenőrzés szigorítása. Nem az a lealázó, arcpiritó, de olcsó ellenőrzés, amely eddig divatozott a nagy vállalatoknál, de igenis, a humánus s ami ezzel jár a költséges ellenőrzés. Igaz, hogy csak látszólagosan költséges, mert hiszen épp az ellenőrzés költsége volna hivatva a lopások jóval nagyobb költségeit eredményesen megszüntetni. Egy legnagyobb bányatársulatunk pl. hangos, hirlapi szóval panaszolja állandóan, hogy évenként 400.000 K értékű aranyat lopnak tárnáiból. Már most, ha ezen társulat csak évi 50.000 K-t fordítana jólfizetett, biz-

tosított jövőjü, magyar uri mérnökemberek fizetésére, vajjon ezen kellő helyre állított uriember nem jobban ellenőriznék-e a lopást, mint a monopólium?

Dehát nálunk az államtól várnak mindent, az állam védje meg a nagyvállalatokat az apró tolvajoktól, amelyek ellen maga a vállalat is egyszerűen és alaposan védekezhetnék, míg az állam, ha a fekélyt ki akarná irtani, önkénytelenül mélyen belevágna a kisipari aranybányászat létérdekeibe. Noha nem lelkesedünk ezekért, mert teljesen tisztában vagyunk azzal, hogy a kisipari bányák többé-kevésbé szerencse-játék jellegével bírnak s csak a nagy aranybányázatok mehetnek reális vállalatokba, mégsem nézhetjük összetett kézzel, hogy a kis vállalatokat minden átmenet nélkül monopóliummal fojtják meg. Exact közgazdaság különben sem lelkesedik a monopóliumokért általában, mert igen sokszor ez a köznek és a gazdasági életnek rovására van.

És még egy szempont. A monopóliumot a nagyvállalatok kívánják. De vajjon eszükbe jutott-e a nagyvállalatoknak, hogy az állam a kizárólagos beváltással teljesen tisztában volna a bányák jóvedelmével, ami viszont jó az államnak, de nem a vállalatoknak, ha t. i. az adók kivetésére kerül a sor.

Monopólium helyett a tapasztalatokban megőszült, nagy gyakorlati ismeretekkel bíró bányamérnökök, a humánus és észszerű ellenőrzést sürgetik, ami a lopott arany mennyiségnél olcsóbb.

Egy verespataki kir. bányamérnök, aki éveken át figyelte, vizsgálta a hollangerek és gozárrok manipulációit, a Pesti Hirlapban már beszámolt tapasztalatairól és rámutatott a bajok orvoslásának célszerű módjára. Egy nagy bányatársulat ügykezelését véve alapul, bemutatja az ellenőrzés eddigi módját.

"Egy társulatunk munkásai, felvigyázói — írja a mérnök — reggel 4, talán 5 órakor a bányába szállnak, előbbiek munkahelyeikre, utóbbiak munkahelyről munkahelyre, ellenőrzendő amazokat, az egyes társai vajatvégek, fejtőpászták képét vizsgálva, kutatva rajtuk a kicsillanó, viaszfényű fémet. Lövés, repesztés után, amelyre a meghagyást ők adják meg, ismét átvizsgálják a munkahelyet. A netán előforduló aranyércet — a szemmel láthatót — kézi kalapácsal ők fejtik le, a többi alkotó részekről, ők helyezik azt el zsákocskákba, ők pecsételik le a munkás ellenőrzése mellett, hogy aztán ez vigye ki vállán a munkaszak végével a bányából, számba adva künn azt külön.

A kiszállás jelentős mozzanata ezek után a motozás. Minden munkás egy, esetleg két motozó kezén keresztül juthat csak haza. Áll pedig ez a motozás

KENŐANYAGOK, TISZTÍTÓANYAGOK, BŐR-BALATA-
TEVEZŐR - GÉPSZIAK ELSŐRENDŰ MINŐSÉGEK BEN:

ÁLTALÁNOS MŰSZAKI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
BUDAPEST, V. ZRINYI-UTCA 1. GRESHAM PALOTA.

nem „gyanus“ egyénekénél: végigtapogatásból, csizmájának, bocskorának kirázásából, dohányzacskójának, gyufatartójának stb. megtekintéséből. A „gyanus“ már más elbánásban részesül. Ezt levetkőztetik. Ruháját, holmiját, kőzetfurót, csizmasarkait szigoruan átvizsgálják, sőt szívesen is látják, ricinusolajjal sütött-főzött izletes ételekkel, esetleg kanalas orvos-ságképen vétetik be vele az olajat, mert hiszen a jámbor le is nyelhetett s más mi uton-módon is rejthetett el aranyzacskókat, sőt 50—100 gramm aranyat is, amelyet „rajta“ hiába keresnénk. A „gyanus“ most két eset előtt áll! Vagy rajtakapták s akkor az igazságszolgáltatás veszi gondozása alá, vagy nem lopott. Utóbbi eset gyakoribb. Hiszen a „gyanusakat“ többnyire egy-egy titkos feljelentés, anonyimlevél teszi azokká. Nem kell ehhez semmi más, csupán egy kis korcsmai verekedés, összeszólalkozás, két szomszédasszony perpatvara, mondjuk egy tehén vagy szalmafedeles viskó vásárlása, vétele. Ellenség, feljelentő aztán akad. Tehát nem lopott! Már most az illető előveszi önértétét vagy műnőnértétét. Láttam őszbecsavarodó öreg embert előttem sirva állani, láttam fiatal legényt cinikusan mosolyogni az eredménytelen szigorú motozás után! Melyik a tolvaj? Melyik űzi mellék, tulajdonkép főfoglalkozásként az aranylóást? Ki mondhatná meg? Nem lehet-e a síró öreg szimuláns s a legény becsületes, nem-e tolvaj mindkettő, avagy tán a becsületesség mintaképei? Az előbb említett „üzemvezetőket“, ércfejtőket ritkán motozzák meg. Csak ha „gyanus“. Pedig, kik ezek az „üzemvezetők“ a rudai 12 apostol társulatnál? Végzett bányaiskolások, inkább kevesebb, mint nagyobb intelligenciával rendelkező egyének, minimális előképzettséggel. Az ércfejtők pedig élesebb szemű, ügyesebb, eszebb munkásokból cseperedtek azokká! Az aranyhoz való könnyű hozzáférhetés, a gyors gazdagodás utáni vágy, az ellenőrzés hiánya lerontja a tisztakezűség gyenge támfáit s az arany rabjai ime előttünk állanak. Erdélyben aranyat lopni, aranyat csalni, ugyszólván nem is bűn s a munkástól az oláhpópáig nem riad vissza egyik sem tőle, ha az alkalmat megadjuk hozzá. Tisztelet a kivételeknek.

Ne itt s ne így akarjuk megakadályozni a lopást! Ne sértsünk senkit emberi méltóságában, még azt sem, kinek erről fogalma sincs. Ne motozzunk! De adjunk minden kinek, ki a bányába száll, más ruhát, mécses, szerszámot s vete ssük le a m a z t, adassunk vissza mindent, hogy haza olyasmit ne vihessen, amibe akár csak egy szemernyi arany fér. A ricinussal pedig tizedeljünk, huszadjunk. Ha mindegyik alá van vetve a procedurának, akkor sérteni nem fogja. Ráadásul még egészséges dolog is. Mécses említettem! Igénytelen, vasbádogból készült, világításra szolgáló, láncon, vaspálcán függő kis alkalmatosság ez s mégis mennyi arany buvóhelye. A munkás tulajdona, otthon is evvel világít, magával hordja. Kérdem azonban, melyik bányamű az, mely ezeket napról-napra, embertől-emberig végig vizsgálja tüzetesen? Melyiknek jutott eszébe egyáltalán ezt átvizsgálni! Nem is lehetne! Űrege sőtét, abba a motozó bele nem lát. Kirázza! S hátha benne valami alkalmasan elhelyezett csipetítő tartja az aranyat vagy a feneke dupla, vajon kirázható-e? Láttam már belül üres csizmasarkot, belül

üres furót, láttam olyant is, ki az olajos göndör hájába kent aranyport, hogy otthon, csendes magányában — az arany rabja — leverje csizmája sarkát, szétszedje furóját, kimossa haját a mindenható lopót aranyért. Egy nagy vállalatunktól évi 400.000 K áru aranyat lopnak. A többi társulattól is arányosan. Nem látják-e helyesnek évi 100.000 K-t, illetve a többi társulattól arányosan kevesebbet áldozni a lopás illetén megakadályozására, hogy a másik 300.000 K-t megmentsék?! Ez az igazi bányászserencse, ez a minden bányatársulat eldorádója: 75% plus. A takarékoság boszút áll s százszorta többel károsítja a tulajdonost, mintha a fentvázolt eljárást követné és „mérnök“ üzemvezetőt, a selmeci főiskolán végzettet, alkalmazna. Kisebb társulatok többen egyet.

A szertefoszlott katufrék egyik lyukára hitem szerint ráillő foltot tettem, gyerünk egy másik, nagyobb s egy harmadik még nagyobb lyuk foltozásához.

Roppant gazdagnak kellene lenni annak a bányának, amely egyedül a szemmel látható aranyat fejti s váltja kékhasu bankókra. Az arany zöme, finoman elosztott valami, amit csak zuzóink, töményítő, kohósító eljárásaink hoznak napvilágra. Ezt a fejtményt csillékbe rakva, töltve, aknán vagy tárón át vonatonként szállítják, gyakran több kilométer távolságra fekvő zuzóig.

Vegyük most ezt az esetet szem elé. A rajtakapástól félt, ravasz munkás tudja, hogy megmotozzák s esetleg verembe esik. Mit tesz ennél fogva? Összbeszél a vonatkisérők egyikével, másikával. Bor, pálinka mellett könnyen megy s a mezezes osztzkodás 50 percentre. S a vonatkisérő, aki szabadon jár-kezel vonatával — tárnaszállításnál — motozás nélkül ki s be a bányába, vigan vágja le a utközben a zsebében eldugott vagy a megjelölt csillékből — aknaszállításnál — a kendőbe kötött, elrejtett aranyat, hogy műszak után társával közösen megkeressék a pálya mentén.

Szerintem a bányából kijövő vonatot csak a táró szájáig kísérheti ugyanazon személyzet, külön mindennap más és más egyének sorrend nélkül. Kétségtelenül körülményes eljárás, de hogy a lopások számát csökkentenék, az szintén kétségtelen.

Fejtményem végre a zuzóba került; összezuzzák s a finom lisztes érc vízzel keverten a foncsor lemezekre jut. Ezek ferde síkban elhelyezett vörösrézlemez, melyek előbb cyankalium oldattal, utána higanynyal vannak bedörzsölve. A higanynak pedig az a jeles tulajdonsága, hogy a vele érintkezésbe jutó aranyzacskókkal amalgámot, foncsort képez. A zagyban uszó, finom aranyat elfogja, leköti. Napok folyamán felszaporodik az arany s a lemezekről késsel, körömmel lekaparható. Tudomásom szerint egy nagy vállalat „üzemvezetői“ fenyegetődtek annak idején sztrájkjal, ha a társulat ezeket a lemezeket lezárja, hogy hozzájuk időnek előtte férni ne lehessen, pedig a társulat a zuzómunkások és nem miattok szerette volna ezt megcselekedni. Hallomás szerint ez a lehetetlen állapot még ma is fennáll e nagy vállalatnál.

Kétségtelen a második és harmadik lyuknál a folt alkalmazása: zárt csillék, zárt foncsorlemez, szérek. Bizony, mindez költséges, de a 100.000 K-ból még ez is kifutja. Ne feledjük el, az arany egy

SZIVATTYUKAT és MÉRLEGEKET

gyárt mint különleges-
séget és legnagyobb rak-
tárt tart épület- és dia-
phragma - szivattyukban

GARVENSWERKE

WIEN, II., HANDELSQUAI 130.

(B. 96/443. 46.)

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

grammja kicsiny és drága, a ruha varrásában is elbukik észrevétlenül, hiába tapogatják százan is. Es hány gramm ára csuszik ki csak ezuton a tulajdonos zsebéből.

Rámutatam ime, a saját hibánkból eredő aranyveszteségre. Mielőtt a „gozárok“-ra térnék, egy, a gozároknál nem kevésbé előkelő s érdemduz konzorciumra, az Erdélyben „hollanger“ nevű céhre hívom fel a figyelmet. Már a nevek is jellemzi őket! Származik a német: im hohlen langen, „az üresben nyulókáló, vajakáló“ kitételből. Ez a jeles társaság nagyon vegyes elemekből verődik össze. Van köztük bányatulajdonos, dologkerülő bányamunkás, öreg, fiatal és mind kivétel nélkül vakmerő. Ezek társulatot alapítanak. Vezért választanak, mindig a köztük legügyesebb, legokosabb s legvakmerőbb bányászt s egyben bányabirtokrészeszt. Ez állapítja meg a megdézsmálandó, akár elhagyott, akár üzemben álló bányát, ennek vezérlete alatt indulnak el az éj leple alatt munkájukra, ez adja meg, ez jelöli ki szakértelmével a munkahelyet, ez osztja szét a rabolt aranyat, ez is váltja be. És nem a „gozárnál“! Hanem nagyobb aranyváltó üzletben, vagy a kir. fémbeváltó hivataloknál. Jussa van hozzá! Miért csapassa be magát a gozárral, ha másutt igazságosan kapja meg aranya értékét. S nem dobog a szíve, nem fél, mikor a beváltóba lép! Hiszen bányarészes, birtokos, onnan termelte, érdeklődés esetén. Sőt Erdélyben még tulajdonosnak, részesnek sem kell lennem, csak bizonyítani tudjam, ha kell, kitől vettem az aranyamat, S kérem szeretettel, ez nálunk a lélekzésznel is könnyebb.

Ezek az urak létüket a leirhatatlan s odafent a metropolisban ismeretlen nincsetlenségnek köszönik egyrészt, másrészt a működő üzemben álló bányák fukariságának. Verespatakon pl. körülbelül 100 bányatársulat üzem szünetel azon egyszerű s Erdély arany és ezüst termelését módfelett csökkentő okból, mert tagjai a társulatoknak néha még kenyeret sem tudnak venni, nemhogy bányájukat pénzelni. Igenis pénzelni! A laikus azt hiszheti, az aranybányához pénz nem kell, a bánya adja azt, ez ontja, önti. Nem így van. A régi, sőt az ezelőtt 50 évvel bányászó Verespatak csapnivalóan könnyelmű volt. A telérek, tömzsök feltárt részein fejtettek, további feltárással nem törődve, omlott az arany, az ára pedig ömlött. Eluszott. Az áldás könnyelműekké tette őket. Kugliztak bábjárja 20 frankos arannyal, ittak s ettek akár a rómaiak orgiáikon, vásároltak lim-lomot drága pénzen s amikor fogytán volt, ismét fejtéshez fogtak, újra s újra omlott a kincs, de további feltárássokat, fejtésre előkészítéseket még sem eszközölték. Végre az utóbbi évhuszadban, most, ma beállt a reakció. Feltárt terület nem maradt, fejteni nem volt mit, de pénz sem volt. Feltárni pedig csupán ezzel lehet. Lassan egyik társulat a másik után szüntette be üzemét s „hollanger“ uraimék ezen elhagyott, beomlott tárnájú bányákban üzik kisdéd játékukat, be-be merészkedve az üzemben álló bányákba is, ahonnan, ha van — többnyire a zsugoriság miatt nincs — az egyedül, egy rozsdás pisztollyal handabandázó őrt pusztá szóval kikergetik.

Itt fekszik kérem a „gozárok“ előtt, hogy a német találó mondásával éljek: a második kutya e-időszertint eltemetve. Módot kell keresnünk az összes bányatársulatok életképessé tételére. Szubvencióval, pénzzel, állami ellenőrzés mellett. A „hollanger“ lopva dolgozik s csak annyit, hogy egy bizonyos időre ellássa magát, tehát aránytalanul kevesebbet, mintha a felségített társulatok rendszeres műveléssel dolgoznának. Hollangerekkel egy század, sőt egy ezredrésze sem kerül ki annak az aranynak, amely a társulatok

munkájával az ország és speciel Erdély ipari életét, közgazdaságának hitelét ismét oda emelné vissza, ahol ezelőtt állott. Műveltessük bányáinkat, zárjuk el jól a szomszédtól s őriztessük alaposan őket.“

HAZAI HIREK.

Személyi hír. Dr. Bernády György marosvásárhelyi polgármester, akiről már jelentettük, hogy a földgáz ipari felhasználását tanulmányozandó, az amerikai földgázélfordulásokat tette tanulmány tárgyává, utjába ejtette Niagara Falls-t is. — Főszerkesztőnk, dr. Bischoff Béla egy párisi meghívásra odautazott, félbeszakítva üdülését. A hét folyamán visszaérkezik és ismét a Balaton mellett fog tartózkodni.

Elszámolás. Az a csendes, kitartó és buzgó munkálkodás, amelyet a főiskolai „Segélyző-Egylet“ választmányja az ujonnan létesített „Mensa Academica“ ügyének előmozdítása és fejlesztése körül kifejt, mindinkább megtermi szép gyümölcsseit. Az egylet elnöke szabad idejét szeretettel szenteli e nemes ügynek, a bányász és erdész szakközönség szívesen fölkarolja ezt az ifjúság javát célzó jótékony intézményt és a felettes hatóságok jóakaratu pártfogásban részesítik és áldásos működésének folytatására serkentik a „Diákasztal“ vezetőségét. Ha a jó példa vonzó, ugy a selmeci főiskola is jogosan törekszik Mensa-intézményét illetőleg megközelíteni és elérni azt a magas színvonalat, amelyen a testvér József-műegyetemen a „Technikus-Ebéd“ kiválóan bevált, nagyszerű intézménye áll. Öszinte és hálás elismeréssel emlékezünk meg ez alkalommal a nagybányai m. kir. Bányakapitányság szíves átiratáról, amelyben a „Mensa Academica“ elnökségét értesíti, hogy a diákasztal ügyének előmozdítására három éven át 100 korona adományt fog kintalványozni. — Ujabbán az alábbi adományokat nyugtázzuk: Borsod-, Gömör-, Heves vármegyék Erdészeti Egyesülete és a nagybányai m. kir. Bányakapitányság 100—100 K, bustyaháza m. kir. Erdőhivatal tisztikara 65 K, a Mensa-alap első félévi kamata 4977 K, Levitzky Albert 20 K, Ritter Károly, Keleti Lajos, Topscher Samu, Zenovicz Gusztáv, Tavi Károly, Kéméndy Győző, Orosz János 10—10 K, Molnár Károly 7 K, Dióssy Dezső, Uitz Mátyás, Földes Tamás, Füzy Zoltán, Bihari Ödön, Bodor Jenő, Vály Ferenc, Jákó Jenő, Jánosi Pál, Bárdoss Lajos, Vattay Nándor, Fekete N., Gerinczy N. Káspár Lajos, Honek Ignác 5—5 K, Lányi Gyula, Béky Albert 3—3 K, Würsching Frigyes, Elek István, Aschner Vilmos, Gasparez Lajos, Lipcsey László, Koraliczky Vladimir, Scholtz Gyula, Gura Károly, Klimkó Gyula, Lorge Emil, Paul Péter, Schalát Béla, Marschall Ernő báró, Istvánffy József, Horváth Béla, Surjánzsky Kálmán, Kalotsa Imre 2—2 K, Szabó Kálmán, Schwab István, Erdélyi Mihály és Solti Sándor 1—1 K. Fogadják a nemesszívű adakozók hálás köszönetünket. Az eddig befolyt adományok összege 6495.77 korona.

Egy érdekes reflexió. Minapi cikkünkre, melyben Selmecebánya érdekében szállottunk sikra, egy ottani előkelőségtől vesszük az alábbi sorokat:

Alkonyodás. Itt Selmecebányán érezzük leginkább a szomorú pusztulást, ami ellen — mint ezt igen helyesen írta „A Bánya“ — csakugyan nincs apelláta. Nincs arról, igen tisztelt Főszer-

Eredeti FREDIT CSAPÁGYFÉMEKET minden czélnak megfelelő minőségekben gyárt kizárólag az:

**ÁLTALÁNOS MŰSZAKI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
BUDAPEST, V. ZRINYI-UTCA 4. GRESHAM PALOTA**

kesztő uram, senkinek se tökéletes fogalma, mily csendes halódás folyamata megy errefelé végbe. Elegendő talán arra az egyre utalnom, hogy a selmecbányai és hodrusbányai bányahivataloknál 1910-ben összesen 1739 munkás dolgozott. Sajnos, ezóta már csak a fele dolgozik! Hát azt itt is értjük, amit «A Bánya» irt, hogy fogyófélben lévén az itteni bányák érckincse, a kincstár figyelme másfelé terelődik. Jó volt értesülésük, mely szerint más állami bányákba vitték az itteni bányászok jó részét. De kerültek másfelé is. A besztercebányai kereskedelmi és iparkamarának most megjelent 1910. évi jelentéséből veszem a következő adatokat: Hontmegyéből és S e l m e c b á n y a városból 1910-ben 334-en vándoroltak ki s 162-en tértek vissza. A kivándorlók száma százhuszonnyolccal kevesebb. Pedig még nem oly kétségbeesítő az itteni bányászat. Mert ha száraz statisztikára hívom fel a figyelmet, az is megszívlelésreméltón beszél. Ime: A selmecbányai és a hodrusbányai bányákban 3774 q. ólomfémot bányásztak, tehát 1516 q-val többet, mint 1909-ben. Aranytermelésük 125·5 kg., ezüsttermelésük 3572 kg. Az 1909. évihez képest az aranytermelés 0·5 kg.-mal növekedett, az ezüsttermelés ellenben 352 kg.-mal apadt. Csakis az ezüsttermelésben mutatkozik csökkenés, míg az ólomban jelentékeny emelkedés észlelhető, sőt 0·5 kg.-mal több arany termeltetett, ami ha nem is sok, de mindenesetre biztató valami. Az ezüst pedig mostanában ugysem nagy értékű, hogy termelésének csökkenő kilátásai akkora elkedvetlenedést idézzenek elő. Ezeket kívánom megjegyezni.

Bányamunkások bérmozgalma. Amint értesülünk, a D. G. T. baranyamegyei bányamunkásai újabb bérmozgalmat indítanak. A béremelésre vonatkozó akciójukat e hó 16-án Pécsbányatelepen tartott gyűlésen beszélték meg.

Új vállalatok Resicán. Resica fejlődésével az építés annyira fellendült, hogy egyre újabb téglagyárak és mészégetők keletkeznek. Így Jejmre János és Társai gőztéglagyárat alapítottak. Egy másik vállalat Gara Aladár mészégető telepe, amely, Resicabánya és környékének mészsükségletét van hivatva fedezni.

Mélyfuró kongresszus Budapesten. Ugy értesülünk, hogy az ideai nemzetközi mélyfuró kongresszust Budapesten tartják meg, a tavalyi brüsszeli határozat értelmében. A kongresszus rendezése a Mérnök és Építész Egylet kezében van, amely ezt szeptemberre tervezi. Szakkörökben élénk az érdeklődés a kongresszus iránt. Azt halljuk továbbá, hogy Andreics János miniszteri tanácsos lesz a helyi bizottság elnöke, vagy a közgyűlés helyi elnöke.

Siklópálya Bánhidán. A bánhidai mészégető vállalat Alsógalla község határában siklópálya építésére kért engedélyt. A pályára nézve a m. kir. vasuti és hajózási főfelügyelőség közigazgatási bejárást fog kitűzni.

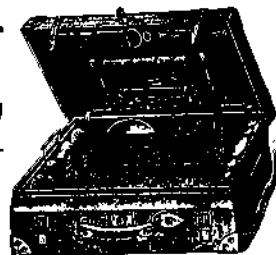
Fémbányák a Ciblesben. Megemlékezünk annak idején, hogy a Ciblesben dus érctartalmu telepekre bukkantak. Ujabban arról értesülünk, hogy nem régen tartott hivatalos bányabejárás szép eredménnyel járt. A felnyitott három tárnában bőven találtak aranyat, ezüstöt, rezet és vasat. A bányák kiaknázása nagy gazdasági lendületet fog hozni a vidékre.

Új szenttelep. Lothárd község határában amint halljuk — kitünő minőségű kőszenttelepre bukkantak.

Egy jó vasut. Végre vasutat kap az a történelmi vidék is, amelyen bizonyára másképpen játszódtak le a szomorú s végzetes 48-iki események, ha akkoriban a honvédséget vasut szállíthatta volna. Abrudbánya aligha válik egyenlővé a földdel. Torda-Topanfalva s Abrudbánya közt épül fel ez a vasut, melynek alapítói közel 15 millióra tették alaptőkét. Csak az különös, hogy a vasutat nem viszik tovább be Zalatnára, mely révén Gyulafehérvárra nyernének csatlakozást a fővonalra. Így is haladás ez, ha mindjárt keskenyvágányra tervezték is ezt a fontos vonalat. A magunk részéről csodálkozunk azon, hogy a miniszterium nem ragaszkodott a rendes nyomtáv követeléséhez. Talán éppen a zalatnai csatlakozás indokolta a keskeny nyomtávot, ahelyett, hogy annak idején inkább ennek is rendes nyomtávra való átalakítása követeltetett volna. Így ez majdnem retrograd irányban való haladás. De — ismételjük — a kérdéses ország résznek olyan égető szüksége volt a vasut, hogy inkább ez a valami, mint az eddigi semmi és csak örülnének annak, ha a társaság nem várná be a kétezer első esztendő január 23-ik napját, ameddigre alakult, hogy e stratégiailag is kissé fontos vonalat rendes nyomtávokban fektesse le. Igazgatóságának tagjai: Az igazgatóság 5—22 tagból áll. Az első igazgatóság tagjaiul alapítók által kinevezettek: Dobieczy Sándor orsz. képvis. nyugalm. Máv. üzletvezető, Domokos Miklós, Grünwald Vilmos, Hoffer Béla, kisfaludi Lipthay Béla, Lovassy Andor, Mezei Mór, Nyiri Béla, dr.

Úti bőröndöt

és egyéb finom bőrúrut legelőnyösebben vásárolhat a készítőnél

Csángónál

Budapest, IV., Múzeum-körút 5. Telefon 67-00.

Grand Prix arangérem Páris.

Olcsó szabott árak.

A cím fontos.

(B)3832(611,24)

Festékek

és

lakkok

(B. 2139420/59,11)

megbízható, szolid és olcsó beszerzési forrás a

Krayer E. és Társa Budapest

festék-, kence- és lakkgára * os. és kir. udvari szállítók.

Főraktár és iroda:

V., Váczi-ut 34.

„Krayer festékudvar“.

Ó cs. és kir. Fensége, József főherceg udv. szállítója. A m. királyi államvasutak, állami gép- és vasgyárak, az összes waggongyárak, Budapest főváros szállítói.

Okolicsányi Zoltán, Jellinek Lajos, Kubinyi Géza, gr. Lázár Árpád, Schiffer Miksa, Szteló Róbert, Szabó Jenő és Vertán Endre, kiknek ebbeli minőségük és cégjegyzési jogosultságuk bejegyeztetett. A vállalat székhelye a Kereskedelmi Bank palotájának Mérleg-utcai oldalán van.

Uj idoszaki forrasra bukkantak a nógrádmegyei Ipolynyitra községben kőszénkutatás közben. Mintegy háromszáz méter mélységben járt a furó, mikor hatalmas vizsugár tört elő a mélyből 20—25 méter magasra csapva a vizet. Ez a jelenség már napok óta 5—10 percenként megismétlődik hasonlóan a ránkfüredi szökőforráshoz. A kilövelt víz szén-savval telített és jód-tartalmu. A kőszénkutatás azóta szünetel és a szomszédközségek lakói, valamint a közelfekvő városokból is csapatosan jár a nép az érdekes tüneményt nézni.

A selmeci és hodrusi bányák fémtermelése 1910-ben. Ólom 3774 métermázsa, arany 125.5 kg., ezüst 3572 kg. Az arany termelés az előbbi évekhez képest némi emelkedést mutat, míg az ezüst 352 kg.-mal apadt. A bányamunkások létszáma 1739 volt.

Egy kőbánya fejlődése. Az apevidéki kőbányák részvénytársaság apei ujonnan feltárt bányájában egy második siklót, 4 km. iparvasutat és Apc-Zagyvaszántó vasuti állomástól a fővágányból kiágazó saját 500 f. m. hosszú rakodó vágányt s napi 200 m³ teljesítményű zuzóművet épít, illetve rendez be. A munkálatok már nagyban folynak.

A Máv. szénbányája. Kevesen ismerik el, de így van, hogy a legtöbb magyar szénbánya a Máv-nak köszönheti létezését, de mindenesetre fellendülését. Itt van pl. Borsodban egy kis szénbánya, amely aligha születik meg, ha a Máv. figyelme reá nem terelődik. Amikor a Máv. kiírta pályázatát, az idén 3 esztendei szénszükségletét fedezendő, még nagy csend volt Borsodszuhogyban s környékén s most már megkezdte működését a „Borsodszuhogyi kőszénbánya vállalat Ferber, Faragó és Társai” cég. Miskolcraól igazgatják majd ezt a betéti társaságot, melynek kültagjai is vannak, de ezek egyelőre nem kérnek a nyilvánosságból. A cégnek beltagjai Faragó Elemér és Ferber Albert miskolci lakosok, akiknek csak együttes aláírása képviseli a céget. Ez év január elsején alakultak meg, világosan azt tűzvéni ki célul, hogy szénkutatásukban s feltárási ténykedésükben csak az előkészítésig mennek. Fejtéshez és értékesítéshez csak fix megrendelések birtokában fognak. Ezt a Máv-tól várták s hogy rendelést kaptak, keletkezett egy új kőszénbánya. Joggal mondhatjuk tehát, hogy ez a bánya a Máv-é, amely magasabb közgazdasági célokat tartván szem előtt, tette lehetővé ezt az alakulást.

A „mészarusító.” A Magyar Általános Kőszénbányának van egy kitünő vállalata egyebek közt, ez a Mészarusító r.-t., mely a meszet Tatabányán termeli s elárusítása a Mák. központi igazgatóságából történik. Mint lapunkat értesítik, e vállalat igazgatóságába most került bele Fleischl Sándor. Egyidejűleg arról értesí-

tenek minket, hogy a Mák. vezérigazgatója, Szende Lajos, nagyobb mértékben kíván befolylni e vállalata ügyeibe, mert egyszerű igazgatósági tagságához most a mészarusító cégjegyzését is bejegyeztette. Egyidejűleg felruházta Schamburg Henriket, az ő érdemes anyagbeszerzőjét, a mészarusító r.-t. cégjegyzési jogosultságával.

A nagybányai fiókegyesület gyűlése. Az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület nagybányai osztálya f. hó 22-én, szombaton Pokol Elek bányabirtokos meghívására közgyűlését Borpatakon fogja megtartani. A meghívókat a napokban küldik szét az Egyesület tagjainak.

Uj kőbánya. Reichmann Ármín-féle Kőbánya Részvénytársaság céggel Debrecenben új kőbánya alakult, melynek alaptőkéje 200.000, azaz kétszáz ezer korona, mely 1.000 darab 200 korona névértékű beemutatóra szóló részvényből áll.

24.000 korona egy jó bányalámpáért. Ennyit kínál fel az angol belügyminiszter egy oly biztonsági bányalámpáért, amely az eddigi bányalámpák összes jó tulajdonságait egyesíti, sőt a régieket felül is mulja. Az összeget egy szénbányatulajdonos bocsátotta a belügyminiszter rendelkezésére, aki következőkben állapította meg a pályázat feltételeit: 1. A pályázat nyitva áll bármely nemzetiségű személy számára. 2. A bírálók tetszésük szerint odaitélhetik az egész összeget annak a lámpának, amelyet legjobbnak tartanak, esetleg szétoszthatják a díjat, vagy egyáltalán visszatartathatják azt, ha egyetlen lámpát sem találnak jutalmazásra érdemesnek. A beküldendő lámpákat „Care of C. Rhodes Esq. Home Office Testing Station, Rotherham,” címmel kell ellátni és azoknak 1911. évi december hó 31-ig a vizsgáló állomásra kell érkezniök. Minden egyes lámpához egy tartalék világító alkotórész kell csatolni. A pályázatban résztvevő minden egyes lámpának a következő föltételeknek kell megfelelnie: 1. A lámpának, hogy kiméletlen használatnak ellenállhasson, szilárd műszerészi szerkezetének kell lennie. 2. A lámpa szerkezete egyszerű legyen, hogy könnyen jókarban tartható és javítható legyen. 3. A lámpának úgy kell szerkesztve lennie, hogy a lámpában belül és azonkívül gyúlékony gáz fölrobbanása lehetetlen legyen. 4. A lámpa villamos telepének úgy kell szerkesztve lennie, hogy bármely folyadék, amelyet az esetleg tartalmaz, kiönthető ne legyen a lámpa használata közben és mindenesetre gondoskodás történjék a villamos batteriában képződhető gázzal való mikénti bánás tekintetében. 5. A használt anyagoknak és szerkezeteknek olyanoknak kell lenniök, hogy a fém- és más alkotórészek ne legye-

SZULTÁNFORRÁS

BÓR-ÉS DÚS LITHION TARTALMÚ
GYÓGYÍTÓ és ÜDÍTŐ ITAL.
KIVÁLÓ HÚGYHAJTÓ és HÚGYSAVOLDÓ
KUTKEZELŐSÉG: EPERJES.

Megrendelhető a „Magyar Ásványvíz Forgalmi és Kivitel R.-t.”-nél, Budapest. — Telefon 162—84.

RUGGYANTAÁRUKAT, ASBESTÁRUKAT, SZÁRAZ és ZSIROS
TÖMITÉSEKET LEGMEGBIZHATÓBB MINŐSÉGEKBE SZALLIT AZ:

ÁLTALÁNOS MŰSZAKI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
BUDAPEST, V. ZRINYI-UTCA 1. GRESHAM PALOTA.

nek kitéve a marás következtébeni rosszabbodásnak, mint amely eredménye a batteryben végbemenő elektromos fémkiválasztásnak, elektrolitnak stb. 6. A lámpának hatásos zárral kell ellátva lennie és az ne legyen kinyitható anélkül, hogy a lámpán nyoma ne maradna. 7. A lámpa fényének két gyertya erejének kell lennie és legalább 10 óráig kell tartania egyfolytában. 8. A fény a lámpán kívül jól szétszórható legyen. A lámpa a fény jobb összpontosítása, vagy eltakarása céljából föl lehet szerelve egy elmozdítható fényvetítővel. Ezekkel a követelményekkel kapcsolatban tekintettel lesznek: a) A lámpa gyári árára. b) Fenntartási költségére. c) Kezelés tekintetébeni kényelmes voltára. d) A használatra kész lámpa súlyára.

Külmértékek elvonása. Az Alsófehér- és Tordaranyos megyékben a verespataki és torockói furásokban Muska és Lupsa községekben az Aranyos-folyó medrén Dávid János verespataki lakosnak adományozott külmérték elvonása tárgyában hozott határozat jogerős. Ennélfogva közhírré teszi a bányakapitányság, hogy nevezett külmérték megszerzése végett ezen kir. bányakapitánysághoz 1911. évi augusztus 20-áig zárt vételajánlatok nyújthatók be. Megkésve érkezett, vagy olyan ajánlatok, melyekhez a megajánlott összeg csatolva nincs, vagy amelyekből a megajánlott ár már a benyújtáskor megállapítható, figyelembe nem fognak vétetni.

Szünetelő bányauzem. Miután Alsófehérvármegye magyarigeni járásához tartozó Zalatna községben bucsom—zalatnai bányamegyében fekvő a Rudolf trónörökös cégü bányatársulat tulajdonát képező „Rudolf” védnevű és mint ennek tartozéka „Miklós” védnevű bányatelkek a hiv. adatok szerint már hosszabb idő óta teljesen üzemén kívüli állapotban vannak; a zalatnai m. kir. bányakapitányság felhívja tehát a bányatársulat bejegyzett bányarésztvényeseit, hogy a bányauzemet indítsák meg s ennek megtörténtéről szóló és az eddigi üzemelhanyagolást igazoló jelentést terjesszék be, mert különben büntetéssel fognak sújtani, esetleg a bányajogositmányok elvonása fog kimondatni.

✂ SZERKESZTŐI ÜZENETEK. ✂

R. A. Livazény. Megváltoztatta a cégét, de csak annyiban, hogy a „résztvénytársaság” szó is belekerült a cégszövegbe. Most már „Oravicai kereskedelmi és iparbank r.-t.” a neve. Így írjon oda, ha ír.

A szerkesztésért felelős: **Dr. Bischitz Béla.**

Szent-Lukács-fürdő, téli és nyárigógyógyhely, Budán

csusz, köszvény, ideg- és bőrbajok ellen. Iszapfürdők, iszapborogatások, kő- és kádfürdők, külön férfi- és női vizgyógyintézet, gőzfürdők és gyógyvizusodák. Szállodák, gondos penzió. KRISTÁLY forrásásványviz étvágyat javít, gyomorrontást megakadályoz. Vidékre és külföldre fuvardíjmentes szállítás. K. 677/501. 52./II.)

Aknász

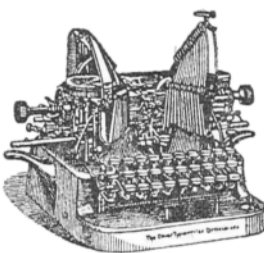
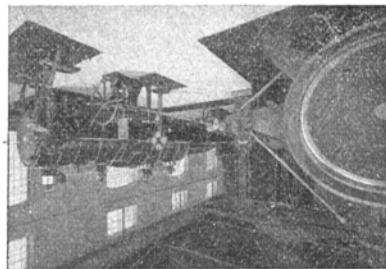
barnaszénbányánál felvételre kerestetik. Részletes ajánlatok „Erdély 273” alatt lapunk kiadóhivatalába küldendők. B/1213/634/30

Erhardt és Sehner gépgyára Saarbrücken.

Vezérképviselő: **FLAMM ADOLF**
műszaki irodája és gépészeti berendezések vállalata
Budapest, II., Margit-körút 48. sz.

Szállít: bánya- és kohógépeket, Diesel-nyersolajmotorokat, Centrifugális turbo-szivattyukat, gázgenerátorokat, Briquettsajtókat és dugattyus szivattyukat.

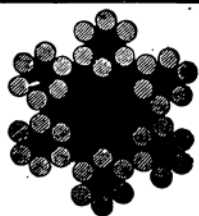
B/3835 641 52

THE OLIVER látható írásu IRÓGÉP

legújabb VI-os modelje megjelent, mely rovatol és vonaloz. Díjmentes bemutatás az ország bármely részében. Kérjen Prospektust. Magyarországi vezérképviselők: **Bérczi és Shires, Budapest, VI., Teréz-körút 8. sz.** (B. 3831. 617. 25)

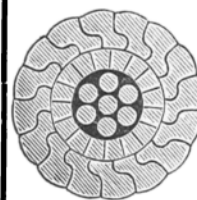
— Szent-Margitszigeti **ÜDÍTŐVIZ** —
kellemes ízű és egészséges szénsavval telített ásványviz.
A fővárosi közmunkák tanácsa tulajdona. A Szent-Margitsziget Gyógyfürdő Felügyelőségének kezelésében Budapest. ♦ Telefon-szám 36-52. (B. 3 2. 000 52)

Felten és Guilleaume

kábel-, sodrong- és sodrongkötélgár
részvénytársaság

Budapest, V., Vizafogó 1460. szám.

Ólomkábelek. Villamvilágítási vezetékek. Sodrongkötelek.

!!! Elektrolitikus vörösrézhuvalok, okonitvezetékek, szerelvények stb. !!!

(B. 2095. 619. 25.)

**TURUL A LEGMEGBIZHATÓBB TÖMÍTŐLEMEZ
LEGMAGASABB NYOMÁSHOZ. KIZÁRÓLAGOS RAKTÁR:**

ÁLTALÁNOS MŰSZAKI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
BUDAPEST, V. ZRINYI-UTCA 1. GRESHAM PALOTA.

1911. évi 15414. szám.

Pályázati felhívás.

A m. kir. állami vasgyárak központi igazgatósága f. é. 21935. sz. rendelete alapján az alulírott vasgyári hivatal az ügyköréhez tartozó libetbányai, üzemen kívül helyezett vasgyár üzemi berendezései megvételére a következő feltételek mellett nyilvános pályázatot hirdet.

Az eladás tárgyát képezik:

1 nagy olvasztó, 1 léghevítő készülék, 1 másodolvasztó, 1 pörkölő pest, 1 gőzkazán, 1 gőzgép, 1 gőz- és 1 vizszivattyu, 1 fuvó, a gáz-, gőz- és szélvezetékek, különféle felszerelési tárgyak, szerszámok és eszközök, vas- és faminták, öntőszekrények, stb.

Az eladás tárgyát képező fenti berendezések a helyszínén bármikor megtekinthetők, mi végből érdeklődők közelebbi felvilágosításért az alulírott vasgyári hivatalhoz fordulni sziveskedjenek.

Csak olyan ajánlatokat fogunk figyelembe venni, a melyek az eladásra kerülő összes tárgyak együttes megvételére vonatkoznak.

Vevő köteles lesz az üzlet megkötésétől számított 6 hónap alatt a megvett tárgyakat saját költségére és veszélyére lebontani és eltávolítani.

A pályázni kívánók felkéretnek, hogy írott, egy koronás okmánybélyeggel ellátott, keltezett és lakcímük pontos megjelölése

mellett kiállított ajánlataikat, saját pecsétjükkel lezárt és „Ajánlat a libetbányai vasgyár üzemi berendezései megvételére“ címmel el látott sértetlen borítékban legkésőbb 1911. évi július hó 31-én déli 12 óráig alulírott vasgyári hivatalnál benyujtsák, a hol és amikor azokat felbontjuk, mely felbontásnál ajánlattevők vagy azok igazolt képviselői jelen lehetnek.

Bánatpénzül a megajánlott árak 5%-át az ajánlat benyújtására kitűzött határnapot megelőző napnak déli 12 órájáig készpénzben, vagy állami letétekre alkalmas értékpapirokban kell letenni az alulírott vasgyári hivatal pénztáránál.

Pótajánlatokat, valamint a fentebbi feltételektől eltérő kikötéseket figyelembe nem vesszük.

Minden ajánlattevő tartozik ajántatában kijelenteni, hogy ezen, valamint a m. kir. kincstárnál érvényben lévő egyéb általános eladási feltételeket magára nézve kötelezőnek ismeri el.

A m. kir. vasgyári hivatal fenntartja magának azt a jogot, hogy az ajánlatok között, tekintet nélkül az árakra, szabadon választhasson és hogy a cél elérése érdekében bármiféle intézkedéseket is tehessen.

Zólyombrezó, 1911. évi július hó.